

Worksheet 2

ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਵੀ ਬਣਾਉ।

੧. ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਦ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਹੈ। _____

੨. ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਜਾਊ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। _____

੩. ਉਸਨੇ ਲਾਲ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨਿਆ ਹੈ। _____

੪. ਕੁਝ ਖਾ ਲਓ। _____

੫. ਮੈਂ ਗਤਕਾ ਜਰੂਰ ਸਿਖਾਂਗੀ। _____

੬. ਸਾਡਾ ਸਕੂਲ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। _____

੭. ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਨਮਕ ਦਿਓ। _____

੮. ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਭੈਣਾਂ ਹਾਂ। _____

੯. ਤੇਜ਼ ਤੁਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਓਗੇ। _____

੧੦. ਕਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ? _____

ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ (ਭਾਵ-ਮੁਤਾਬਕ)

੧. ਸਰਲ ਵਾਕ: ਸਰਲ ਵਾਕ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:
  - ੳ. ਹਾਂ-ਵਾਚਕ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਲੇਖ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।
  - ਅ. ਨਾਂਹ-ਵਾਚਕ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।
੨. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਵਾਚਕ ਵਾਕ:
  - ੳ. ਉਹ ਵਾਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।
  - ਤੁਸੀਂ ਕਲ ਕਿਥੇ ਗਏ ਸੀ?
  - ਅ. ਜਿਹੜੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨੀਕ ਹੋਣ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਜੁਵਾਬ ਵੀ ਹੋਣ।
  - ਤੇਰੀ ਚਲਾਕੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ? (ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਚਲਾਕੀ ਨੂੰ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।)
੩. ਵਿਸ਼ਮਿਕ ਵਾਕ: ਉਹ ਵਾਕ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਖੁਸ਼ੀ, ਗਮੀ, ਇਛਾ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਆਦਿ ਦਾ ਭਾਵ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
  - ੳ. ਵਾਹ! ਕਿੰਨਾ ਸੁਹਣਾ ਫੁਲ ਹੈ। (ਖੁਸ਼ੀ)
  - ਅ. ਹਾਏ! ਬਹੁਤ ਪੀੜ੍ਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। (ਗਮੀ)
  - ੲ. ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ। (ਇੱਛਾ)
  - ਸ. ਹੈਂ! ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਗਰਮੀ ਹੈ। (ਹੈਰਾਨੀ)
੪. ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਬਿਨੈ-ਵਾਚਕ ਵਾਕ: ਉਹ ਵਾਕ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏ।
  - ੳ. ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰੋ। (ਹੁਕਮ)
  - ਅ. ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦਿਓ। (ਬੇਨਤੀ)
੫. ਇਛਾ-ਵਾਚਕ ਵਾਕ: ਉਹ ਵਾਕ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਦਿਲੀ ਇਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।
  - ਰਬਾ! ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ!
  - ਦਾਤਾਰ! ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ।
  - ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਲੰਬੀ ਕਰੇ!

ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ (ਬਣਤਰ-ਮੁਤਾਬਕ):

- **ਸਧਾਰਣ ਵਾਕ:** ਜਿਸ ਵਾਕ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕਿਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਵਾਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ: ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਸਪ ਮਾਰਿਆ।
- **ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ:** ਜਿਸ ਵਾਕ ਵਿਚ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਾਕਾਂ ਜਾਂ ਉਪਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਏ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ: ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਕੁਝ ਪਾਸ ਹੋਏ।
- **ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ:** ਜਿਸ ਵਾਕ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਪਵਾਕ (main clause) ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਵਾਕ (dependent clause) ਹੋਣ, ਉਸਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ: ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਾਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਹੋਈ ਸੀ।
- **ਸੰਯੁਕਤ ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ:** ਜਿਸ ਵਾਕ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਪਵਾਕ (main clause) ਅਤੇ ਇਕ ਅਧੀਨ ਉਪਵਾਕ (dependent clause) ਹੋਣ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ: ਜਦੋਂ ਰੋਟੀ ਬਣੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਸੌਂ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਡੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝ ਗਏ ਸਨ।